

Thinking fast and slow

Eind 2011 verscheen een Nederlandse vertaling van Daniel Kahneman's boek 'Thinking Fast and Slow'. Het was een professionele 'must' om dit boek - van de enige psycholoog die ooit een Nobelprijs won (economie) - te lezen. Het bleek een *eye-opener*. Zo belangrijk dat ik meteen ook de originele Engelse versie aanschafte; deze geeft gemakkelijker aansluiting op de wetenschappelijke terminologie en is handiger om aansluiting bij de literatuur te vinden.

Kahneman vat in dit boek een groot deel van zijn empirische werk, en dat van anderen, samen onder de noemer van een twee-systemen theorie van cognitieve processen. Het boek is helder en boeiend geschreven, hoewel de materie beslist niet altijd gemakkelijk is. Dat komt gedeeltelijk door de veelheid van feiten en onderzoeken die aan bod komen. Kahneman integreert veel uiteenlopend psychologisch onderzoek en plaatst dat binnen een virtueel model van twee-systemen die ons denken bepalen: een snel systeem dat sterk associatief werkt en een traag systeem waarin wordt 'geredeneerd'. Hij wijst er op dat het niet om twee fysiek aantoonbare systemen gaat (zoals linker- en rechter hersenhelft) maar om een manier van kijken naar cognitief gedrag, en de wijze waarop we beslissingen nemen en ons daarbij vergissen. Valkuilen van het denken worden daarmee zichtbaar. Valkuilen die ook het denken van professionals in tal van beroepen beïnvloeden.

De samenwerking en soms het gebrek aan samenwerking tussen beide systemen is verhelderend voor het begrijpen van menselijk gedrag. En dat geldt zeker ook voor het verstaan van gedrag van mensen met verstandelijke beperkingen.

Om deze reden is het openingsartikel van Wijnroks in dit NTZ nummer van groot belang. Wijnroks onderkent terecht de betekenis die het twee-systemen model ook voor het begrijpen van mensen met verstandelijke beperkingen kan hebben. Het belang hiervan mag niet worden onderschat. Waar Wijnroks nadruk legt op de relevantie van dit model voor het begrijpen en begeleiden van mensen met verstandelijke beperkingen zelf, zou ook een artikel kunnen worden gewijd aan de betekenis van het model voor beslissingsprocessen van professionals in de zorg. Gedeeltelijk wijst Duker daar ook op in zijn recente boek 'Afscheid van Autisme en ADHD'. Professionals worden in hun denken en in hun 'diagnosticeren' sterk bepaald door de mogelijkheden, beperkingen en valkuilen van hun eigen cognitieve processen. Het Socratische leidmotief 'ken u zelf' is in dit verband meer dan ooit relevant.

Het verder exploreren van de implicaties van het twee-systemen model in de zorg voor mensen met verstandelijke beperkingen is dan ook zinvol. In deze tijd waarin men graag de ene paradigmashift over de andere laat buitelen en dit begrip meer een marketingterm is gewor-

den, zou het onrecht doen aan het boek van Kahneman om het zo te typeren. Maar het is wel degelijk een blikverruimer, een andere manier van kijken dan de traditionele cognitieve- en ontwikkelingspsychologie, en een evidence based inspiratiebron voor de gehandicapten-sector. In die zin is het wenselijk dat het artikel van Wijnroks een vervolg krijgt. Zowel voor het begrijpen van gedrag van mensen met verstandelijke beperkingen als voor de kwaliteit van de professionele ondersteuning.

Na het openingsartikel van Wijnroks een artikel van Kolen en Vosman over ‘Grenservaringen van lvb-jongeren’. Daarna een bijdrage van Moonen et al. over ‘het beoordelen van wilsbekwaamheid van lvb-minderjarigen’ en een artikel van Brouns et al. over ‘partnerschap in de langdurige zorg’. Verder weer een prikkelende Opiniebijdrage, dit keer van Frederiks en Moonen, in het kader van de Wet Zorg en dwang. Tot slot de gebruikelijke rubrieken Boekbespreking, Berichten, Agenda en Publicaties.

Dr. Wil H.E. Buntinx
Hoofdredacteur

Literatuur

- Kahneman, D. (2011). *Thinking Fast and Slow*. New York: Farrer, Strauss & Giroux.
Kahneman, D. (2011). *Ons feilbare denken*. Amsterdam/Antwerpen: Business Contact.